

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Başbakan Sayın Binali YILDIRIM tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını talep ederim.

İlhan CİHANER

CHP İstanbul Milletvekili

Dünyada ilk kez Bakırın, çıkarıldığı Maden ilçesi, Doğu Anadolu Bölgesinde, Güneydoğu Torosların eteğinde, Yukarı Fırat bölümünde, Dicle nehri kenarına kurulmuştur. Zengin Bakır rezervleriyle dünyada ilk sıralarda yer alan ilçe usulsüz hafriyat dökümü sonrasında büyük bir heyelan tehlikesiyle karşı karşıya kalmıştır.

2016 yılında Fırat Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Jeoloji Mühendislik Bölümü Prof. Dr. Ahmet Şaşmaz'ın başkanlığında, Maden İlçesi Camii Kebir Mahallesinde "Jeolojik-Jeoteknik Rapor" hazırlamıştır. Raporda, "Camii Kebir Mahallesinde, geçmiş yıllarda herhangi bir hareketin gözlenmediği ve duraylı olan yamacın 2015 yılından sonra duraysız hale gelmesi ve bu duraysızlığa bağlı olarak yapıların hasar görmesinin ana nedenleri; söz konusu yamacın üst kotlarına kontrolsüz olarak dökülen yeni pasaların yamaçta oluşturduğu ek gerilmeler ve dayanımı oldukça düşük olan eski pasaların ana ocaktan sızan yeraltı suyu nedeniyle doymun hale gelerek dayanımının önemli ölçüde azalmış olmasıdır" şeklinde tespit edilmiştir. Raporda ayrıca, "Bu etkenler haricinde herhangi bir etkinin var olduğunu söylemek imkansızdır. Nitekim, yamaçtaki hareketin başladığı dönemde söz konusu alanda yamaç duraylılığını bozacak herhangi bir kazı yoktur ve bölgede duraylılığı etkileyecek olan herhangi bir deprem oluşmamıştır. Yamaca dökülen yeni pasaların oluşturduğu ek gerilmeler ve eski pasaların suya doymun hale gelmesi sonucunda yamaç duraylılığı bozulmuş ve yamaçta yer alana yapılarda hasarlar oluşmaya başlamıştır" ifadeleri yer almıştır.

Bu rapor sonrası İl Afet Müdürlüğünün 23.08.2017 tarihinde valilikçe onaylanan raporunda ise "Kaymanın nedeninin Bakır işletmesinin 2007-2015 yılları arasında döktüğü pasalar olduğu, bu nedenle doğal kaynaklı olmayan heyelanların meydana geldiği görülmektedir" denmektedir. Buna ilişkin olarak;

1. İlçede şu an mevcut ulaşımı sağlayan betonarme köprü ve bu köprüünün hemen yanında yer alan tarihi taş köprü hasar görmüştür. Yamaçta meydana gelen hareket tarihi köprüde deformasyona ve önemli çatlaklara neden olmuştur. Tarihi köprüde meydana gelen hasar çok ciddidir ve köprü her an yıkılma tehlikesi ile karşı karşıyadır. Diyarbakır Kültür Varlıklarını Koruma Kurulu Müdürlüğü'nce 23.09.2016 tarih ve 159 sayılı koruma altına alınan söz konusu tarihi köprü yıkılmadan gerekli önlemler alınarak köprüünün yıkılmasının önüne geçmek ve eski haline getirilmesi için ne gibi çalışmalar yapılmaktadır?

2. Hareketin olduğu yamacın tekrar duraylı hale getirmek ve duraysızlığın etkilerini ortadan kaldırabilmek amacıyla yamaçta ek yük oluşturan pasaların bulunduğu yerden alınarak bu ek yükü ortadan kaldırılmaya dönük olarak gerekli çalışmaların planlaması için bir çalışma yapılmakta mıdır?

2828

3. Yamacın suya doymun hale gelmesini önlemek için ana yatakta var olan ve yatakta biriken suları drene eden drenaj galerilerinin temizlenerek biriken yağış sularını suyu derene etmesini sağlanmak için herhangi bir çalışma yapılmakta mıdır?
4. Yamaçtaki kaymayı sonlandırmak için istinat duvarı, fore kazık vb... önlemlerden hangisinin daha uygun olacağına karar verebilmek için gerekli bilimsel çalışmalar yapılmış mıdır? Yapıldı ise sonuçları nelerdir? Hangi bilimsel kriterler çerçevesinde ve hangi kurum veya kuruluşa yaptırılmıştır?
5. İlçede toplam 281 konut ve 262 iş yerinin hasar gördüğü ifade edilmektedir. Her iki raporda da Bakır işletmesinin faaliyetinden kaynaklı doğal olmayan heyelanların gerçekleştiği ifade edilmektedir. Ve öyle anlaşılmaktadır ki yağışların mevsim normallerinde seyretmesi durumunda burada heyelan kaçınılmazdır. Hasar gören yapı sahiplerinin afet riski olmayan bölgelerde iskanı ve onlara yapılacak kira yardımı dışında ne gibi çalışmalar yapılmaktadır?
6. Söz konusu durumun oluşmasına neden olan işletme hakkında bugüne kadar hangi yasal prosedürler işletilmiştir? Elazığ Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü tarafından gerekli denetim ve kontroller yapılmış mıdır? Yapıldı ise sonucunda nasıl bir işlem tesis edilmiştir? Oluşan heyelanların nedeninin kontrolsüz dökülen pasalar olduğu raporlarla ortaya konmuştur. Bunun sorumlusu Maden ilçe halkı mıdır yoksa oradaki maden işletmesi midir?
7. Çevre Şehircilik İl Müdürlüğü, Kaymakamlık ve Belediye göz göre göre gelen bu felaketin nedeni olarak ortaya konulan hafriyat dökümü konusunda bu güne kadar hangi iş ve eylemleri yapmışlardır? Gelineen noktada ilgili kurum yöneticileri hakkında görevi ihmal ya da görevi kötüye kullanma suçlarından yürütülen bir soruşturma var mıdır?
8. Söz konusu işletme bölgeye döktüğü hafriyatla ilgili gerekli izinleri hangi tarihte almıştır? Hafriyat Toprağı, İnşaat ve Yıkıntı Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği hükümleri ve ilgili kanunlar uyarınca, neden olduğu zararını tazmini ve yamaçtaki kaymayı sonlandıracak çalışmaların söz konusu işletmece yerine getirilmesi için neler yapılmaktadır?
9. Yaşanan tüm bu gelişmelerden sonra ilçe halkı tedirgin olmuştur. Yerel medyada ilçenin tamamen boşaltılacağı yönünde çeşitli iddialar da ortaya atılmıştır. İlçenin tamamen boşaltılması gibi bir durum söz konusu mudur? Konuyla ilgili olarak kamu yetkililerin, bundan sonraki sürecin nasıl yönetileceğine ilişkin bir bilgilendirme toplantısı yaparak ilçe halkını aydınlatması planlanmakta mıdır?